

ירושלים	15: 57	17: 16
ת"א	16: 19	17: 17
חיפה	16: 06	17: 15
באר שבע	16: 20	17: 18

אירליו של צחקה

פרשת "תולדת"

שהוא לא רואה עוד עבורי סיכוי לזרע בר קיימא, הוא אף הוסיף ואמר: "אני מבטיח לך שלא יהיו לך ילדים לעולם!" צדיק מפורסם אחר אמר לי ביגון: "איני רואה לך ילדים, אולם על ידי שתעמיד תלמידים הגונים דורשי ה', יישאר לך שם ושארית לעולמי עד!"

דברי ייאוש אלה שנאמרו לי לאחר כמעט שלושה עשורים של תקווה כמעט אפסית, איימו לשבור את רוחי. הרי יש בדברים מעין אלה הנאמרים לאחר שנים רבות כל כך מבלי פתח של אור, כדי לשבור את לבו של אדם מן היישוב. אולם לי היה ברור שלא אתן שלא אדם או כוח שבעולם ייאשני. התחזקתי בכל כוחותיי בדי' יתברך והצבתי נר לרגלי את דבריו של הרה"ק רבי נחמן מברסלב ז"ע ששאג: "געוואלד, אין שום ייאוש בעולם כלל!" ידעתי את אשר אמרו הז"ל: "אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים", והחלטתי לקבל על עצמי תוספת תפילה: להתפלל מידי יום בדמעות שלישי על ציון מצבתה של רחל אמנו, גם היא היתה עקרה שנים רבות עד שחסד שמים השיגה וילדה את יוסף ובנימין, ולסיים שם את ספר התהלים כולו."

שנה שלימה הגעתי מידי בוקר אל הציון הקדוש של ימאעמ רחלי ובקול נחי בכי תמרורים סיימתי את ספר התהלים, דבר יום ביומו. הערתתי וביקשתי מאבי שבשמים שיוכני לשכר פרי הבטן. כעבור שנה מתמדת של תפילה ואמירת תהלים ניסה היצר לשבור את רוחי וללבי החלו להתגנב מחשבות: "שנה שלימה אתה מתפלל לפנות בוקר בציון הקדוש ועדיין הישועה לא באה, אין זה אלא גזירת שמים ומה לך שתמשיך להתפלל ולבקש". אולם המשכתי להתחזק, והחלטתי להמשיך באמירת כל ספר תהלים מידי שחר בציונה של רחל אימנו.

בתום השנה השנייה, בייב באדר ב' תשע"א הגיעה הישועה הפלאית – פקד ה' אותנו בזוג תאומות!

מדברים אלו למדתי לימוד גדול אותו אציע לפני כל מבקש ישועה: דבר ראשון – אסור להתייאש! יעבור על האדם מה שיעבור עליו ועדיין חלילה לו מלהרים ידיים, עליו להתחזק באמונה תמימה במי שאמר והיה העולם, הקב"ה הוא כל יכול ובכוחו הגדול לשנות סדרי בראשית! ושנית, צריכים ללמוד על כוחה של תפילה. להתפלל ולהתפלל ושוב להתפלל, בלי תפילה האדם לא מקבל כלום! ואילו בכוחה של תפילת האדם לחולל ניסים ונפלאות ממש. הבעיה היא שאנשים לא מכירים מספיק בערכה של התפילה, התפילה היא מהדברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם (ברכות ו, ב) ולו רק יבין האדם את כוחה ומעלתה, אזי יזכה לפעול ישועות גדולות ושידודי טבע."

(מתוך ראיון המבשר, גליון יום הכיפורים תשע"ח)

הוא שנאמר: "רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו" – הקב"ה מעוניין באלו שמיחלים רק לחסדו ולא מצפים לגורם נוסף שיעזור.

ואמר פעם הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע בשנת תרפ"ד בעת שהותו בגראדנא, כאשר המוני בית ישראל צבאו על פתחו לזכות לחזות בזיו פניו ולהתברך מפיו: דעו לכם, כי כל אב אוהב את בניו, והוא מצפה בכלילון עיניים, מתי יבוא בנו לפניו ויבקש מאתו שיטיב עמו. והנה, אם הבן לא בא אצל אביו בשעה שהוא נצרך לדבר מה, ובמקום זה הינו שולח שלוחים אל אביו שהם יבקשו בעדו, הרי ישלחות' זו גורמת עגמת נפש לאב. כך גם, הקב"ה מצפה בכיכול לתפילתו של כל אחד מכם. ושמת אתמרו, שאותי מחבב הקב"ה יותר ממכם, אף אני אענה כנגדכם ואמר, חס וחלילה... חס וחלילה... אלא הקב"ה אוהב כל אחד מבניו אהבה שווה, כי כולנו בניו של מקום. ואם תוסיפו לומר שיש עוונות בידכם, דעו לכם שהקב"ה יושב ומצפה לבניו שיבואו להתפייס עמו, ויבקשו ממנו 'החזירנו בתשובה שלימה לפניך'.

עוד מסופר, שרבי יהודה עדין הגיע פעם למקסיקו, ובשעה התעופה חכו לו עשרות יהודים שרוצים ברכות. רבי יהודה נתן להם שלום במאור פנים, אך לא ברח אותם. "איני רואי לברך!" כך אמר. הנה שם יהודי מבגד שאלה הבין עברית. הוא נגש לרבי יהודה וביקשו: "ברכני!" אך רבי יהודה לא ברח. אותו אדם לא התיאש, בך בית פקסת שהלכנו עם הרב מצאו את אותו אדם שחזר ומבקש: "ברכני!" ורבי יהודה לא ברח. ביום האחרון לפני הטיסה נגש אותו אדם לעוזרו של הרב והתחנן: "אמור לרב שיברך אותי בבקשה..." המשמש נגש לרב והתחנן עבורו

עשרים שנה חלפו מאז נשא יצחק את רבקה לאישה, ועדיין אין להם ילדים: "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו, כי עקרה הוא; ויעתר לו ה', ונתהר רבקה אשתו." (כ"ה, כ"א)

"ויעתר יצחק לה'" - הרבה והפציר בתפילה (רש"י).

המפרשים דקדקו בסדר פסוק זה ושאל הרב שמשון דוד פינקוס זצ"ל ("תפארת שמשון"): מדוע לא כתוב "ויקשב לו ה'" אלא "ויעתר", כלומר הקב"ה נענה לתפילותיו, אך בקושי. כביכול אמר לו: 'מאחר ובקשת בקשות כה רבות, עלי להעניק לך את מבוקשך'.

ומסביר הרב: בברית בין הבתרים, נאמר לאברהם: "וְאֵתָה תְּבֹאֵ אֶל-אֲבֹתֶיךָ, בְּשָׁלוֹם: תִּקְבְּר, בְּשֵׂיבָה טוֹבָה." (טו, טו) - וידועים דבריו של רש"י שם: **תקבר בשיבה טובה** - "בשרו שיעשה ישמעאל תשובה בימיו ולא יצא עשו לתרבות רעה בימיו, ולפיכך מת חמש שנים קודם זמנו ובו ביום מרד עשו". כלומר, אברהם אבינו נפטר חמש שנים קודם זמנו כדי שלא יראה את עשו יוצא לתרבות רעה.

ושמעתי, אמר הרב פינקוס זצ"ל, שאמרו פעם לפני הגרי"ח זוננפלד זצ"ל, שביקש הקב"ה להאריך את עקרותו של יצחק בחמש שנים נוספות כדי להשלים את שנות חיי אברהם אביו בשיבה טובה, אולם מאחר והוא כה הפציר ובקש ממנו ילדים, נעתר לו הקב"ה.

כששמע זאת הגרי"ח זצ"ל הוסיף על אתר ואמר, כי המילים "ויעתר לו ה'" הם גימטריא **מדויקת** של "חמש שנים" (748)! וכשאמר את הגימטריא לגאון ר' אהרן קוטלר זצ"ל התפעל ואמר כי דברים אלו נאמרו ברוח הקודש!

ושאלו חז"ל (יבמות סב.): מפני מה היו אבותינו עקרים?

וענו, מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים. וצריך להבין: מה מיוחד בתפלתן יותר מתפלת שאר אנשי דעלמא? ודחוק לומר שתפלת צדיקים עדיפה, משום שהם יודעים לכוון יותר טוב בתפלתן בכוונות נעלות ונשגבות, שהרי כבר מצינו שגם תפלת המדוכאים ונשברי הלב מקובלת ביותר אצל הקב"ה, ככתוב: "קרוב ה' לנשברי לב ואת דפאי רוח יושעי". וזאת גם ללא כוונות נעלות ונשגבות.

אלא נראה לבאר שישנו כלל יסודי וברור המשותף גם לצדיקים וגם לנדכאים ושבורי הלב, שגורם לכך שהקב"ה יתאוה ויקבל את תפלתם וכלל זה יכול להתאים לכל יהודי, והוא: **שיגש לתפלה מתוך הרגשה והכרה ברורה שאין לו על מי לסמוך בעולם כלל ואין לו במי להסתייע אלא בהקב"ה בלבד! ורק בו תולה מבטחו, ומקוה ומצפה רק לישועתו בלבד! לתפלה כזו מתאוה הקב"ה והיא שמתקבלת.**

מעלה זו ישנה בדרך כלל רק לצדיקים שרואים תמיד רק את השי"ת לנגד עיניהם ואפס זולתו, וכן לנשברי הלב שהם במצב שאין להם כבר תקוה משום גורם, אלא מקווים לישועת ה' בלבד.

אצל רבי יוסף יואל קאהן שליט"א האדמו"ר מ'מבקשי אמונה' (י"ז באדר ב' תשי"ט) כל תפילה פשוטה, כמוה כ'תפילת הימים הנוראים', כל תפילה היא 'ישות' של דבקות ותחינה לפני בורא העולם שמולידה פירות, וגם אם באופן לא נראית הישועה, חלילה מלהתייאש, עוד תפילה ועוד תפילה והישועה בסוף בא תבוא. את הדברים למד כ"ק האדמו"ר שליט"א על עצמו ובשרו, וכפי שהוא דורש ומלמד את הבאים לחסות בצלו ולהתחזק בלישו היוקדת, ואלו דבריו המאלפים:

"שלושים ושתים שנים חלפו מיום חופתי, י' בשבט תשל"ט, עד ליום בו זכיתי לחבוק פרי בטן, זוג תאומות, בייב באדר ב' תשע"א. השנים שחלפו עד אז היו מלאים בציפייה דרוכה וארוכה רצופת תפילות ותחנונים לפני בורא העולם. שלושים ושתים שנים וחודשיים בהם לא אמרנו נושא, התפללנו, חיכינו וקיוונו.

אי אפשר לתאר את שברון הלב ואת הצער העמוק בו היינו שרויים, אוקיינוסים של עוגמת נפש עברו עלינו כשהסכנה הגדולה שריחפה מעל ראשו היה הייאוש. לא היה חסר מי שייאש אותנו, מאנשי רפואה עד מקובלים רואי נסתרות. אולם המשכנו כל אותן שנים להתפלל, לקוות, להתברך אצל צדיקים ולנסות סגולות רבות. זכורני את אותו מקובל גדול שהפצתי לקבל ברכתו והבטחתו, אולם הוא ייאש אותי בציני

היום, ה' כסלו, הוא יום ההילולא של רבי שמואל אליעזר הלוי איידלס, המהרש"א. הוא נולד בשנת ה'שט"ו, בעיר קראקא לאמו גיטל (ממשפחת מהר"א מפראג) ולרבי יהודה הלוי, כבר בצעירותו ראו בו גאון ועילוי עצום. שרים ורוזנים באו להביט ביופיו, והוריו שחששו מעינא בישא גידלו את שערות ראשו. בנערותו התחתן עם בתה של מרת איידל ליפשיץ אשר פרנסה את משפחתו ודאגה לכל מחסורו, וגם דאגה לממן את הישיבה של המהרש"א 'החבורה הקדושה' – שכל תלמידיה עסקו בתורה מתוך פרישות, ועל כך, היה המהרש"א מכיר לה תודה ומזכיר אותה כאמו השנייה, ולכן כונה "איידל'ס" (יידיש: של איידל).

בישיבות והכוללים בני זמנו, אין כמעט אדם מלומד שאינו מכיר את פירושו של המהרש"א על התוספות, הגמרא ורש"י. חיבוריו על הש"ס נחלקים לשניים: (1) חידושי הלכות, שם הוא מבאר את החלק ההלכתי של התלמוד. (2) חידושי אגדות – ביאור אגדות הז"ל.

שני החיבורים הללו נחשבים לספרים יסודיים בלימוד התוספות, עד כדי כך שלומדי התוספות משווים את הבנתם להבנת המהרש"א, וזהו המדד שלהם לרמת ההצלחה בלימוד. החזון איש הדריך את הלומדים באגרותיו, להתמיד בלימוד ספרי המהרש"א – כחלק עיקרי בהבנת הנדבכים הבסיסיים של הלימוד.

הבעל שם טוב הקדוש, התבטא על כתבי המהרש"א ואמר כי "פירוש המהרש"א נכתב ברוח הקודש, ואם היו יודעים בעולם מגודל צדקתו – היו לוכחים עפר שעל קברו" (בעש"ט עה"ת, שופטים אות ה'), וכאשר ביקר הרבי מלעלוב בקבר המהרש"א, הוא ליקק את העפר סביב קברו כדי לקיים את דברי הבעש"ט.

באחד הפעמים שספינה עשתה את דרכה מהעיר האגר לארץ ישראל, פחדו יושבי הארץ על גורלם של הבאים, שכן ספינות רבות טבעו או הוטבעו. בני המשפחות באו בחרדה לחזון איש ואמרו לו, אנחנו פוחדים לגורלם, ענה להם החזון איש: דעו לכם, בני האגר מרבים ללמוד במהרש"א, והמהרש"א מלווה אותם בדרכם, הם יגיעו בשלום וכן היה. המהרש"א ליווה אותם בדרך בזכות לימוד ספריו.

כהנכה לשיעור, היה המהרש"א מתבודד, ותלמידים, כדרכם של תלמידים, היו סקרנים לדעת כיצד רבם הקדוש מתכונן לשיעור. אחד התלמידים התחבא בחדר, והמהרש"א התחיל ללמוד בכוונות עליונות, הבית התמלא אור והתלמיד התעורר. התחננו התלמידים על נפשו ומאור עינו, והמהרש"א ברוב רחמיו, פעל לישועתו.

גם חכמי המזרח, כדוגמת ר' עזרא עטיה שכיהן כרב בישיבת 'פורת יוסף' – נהג ללמוד עם תלמידיו את פירושו המהרש"א, לאחר לימוד התוספות, והנהגה זו הפכה לסדר היום מאז ועד היום.

כשחלה בנו של ראש הישיבה, הרופאים היו עובדי עצות, ולא ידעו מה לעשות. באותו הלילה שכבר התכוננו לרע מכל, בא המהרש"א ונגלה לרב עטיה בחלום ואמר לו, בני, אין לך מה לדאוג, בזכות יגיעתך בספרי, באתי לבשר לך שפעלתי לישועת בניך, וכראיה, קום עכשיו ותראה שחום גופו שנשק ל-42, ירד ל-37. הרב עטיה קם בבחלה, לבדוק את החום, ואכן קרה הנס.

עוד מסופר, רשע מפורסם נפטר בעיירה. אחרי מותו, הלך אדם ונהג בגופתו בבזיון גדול, באומרו, רשע זה עשה את כל העברות שבתורה, זה הזמן לבזות אותו. אותו מבזה קיצוני, וודאי שטעה בדרכו, שכן מי מבין בייקרו של יהודי? שאפילו רשעים שבך מלאים מצוות כרימון, וכמו שכתב הרמ"ק - רבי משה קוֹרְדָבֵירו: "ויאהב את הרשעים ויקרבם". אותו נפטר לא ישב בשקט, והזמין את מי שביזה אותו לבית דין של מעלה. הוא הגיע אליו בלילה, ואמר לו: הינך מוזמן לבית דין של מעלה על הבזיון שעשית לי. לילה אחר לילה הגיע הנפטר לאותו אדם, והפחד עלה על גדותיו. בצר לו הלך אל המהרש"א, ואמר לו: רבי, איני יכול לישון יותר, חטאתי שביזיתי אותך, התכוונתי לטובה, להראות מה חלקו של מי שסוטה מהדרך.

הלילה, אמר לו המהרש"א, תישן בביתי, ולמשפחתו ציווה, כשתשמעו את הבחור קם בחדרה, מיד תקראו לי. והנה באמצע הלילה, הבחור קם מבוהל, רצו מיד למהרש"א שיבוא. המהרש"א הגיעה ליד המיטה והתחיל לדבר עם הנפטר. חרדת אלוקים שררה בחדר. כולם שומעים את הקולות, הנפטר אומר למהרש"א: נכון שכאן למטה הייתי רשע, אבל אני בגן עדן, מפני שבסתר, החזקתי תלמיד חכם.

אמר לו המהרש"א: דע לך, שהעברות שלך לא נמחקו, רק שיש לך הגנה, אבל אם אתה תגרום שהיהודי הזה יצטרך לעלות לבית דין של מעלה לפני זמנו, כל ההגנה שלך תרד, ואתה תיכנס לגיהנום.

הנפטר ידע מיהו המהרש"א, מה כוחו ומה דרגתו בשמיים. לכן מחל, ושב השמימה. זכותו הגדולה של המהרש"א תגן על כל עם ישראל, אמן.

לברכה. הרב אָמַר: "הַכִּנְסֵם אוֹתוֹ אֵלַי". וְאֵזַן שְׁאֵל אוֹתוֹ הַרְבֵּ: "אֲמֹר לִי, כְּמֵה פְעָמִים בְּיוֹם אֲתָה מִתְפַּלֵּל?" הָאִישׁ מָהָר וְעָנָה: "מֵה זֹאת אוֹמְרָת? שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים!! שְׁחָרִית, מִנְחָה וְעֶרְבִית", וְהַרְבֵּ אָמַר: "הֲאֵין אֵין זֶה מְסַפֵּיק לָךְ? אֲתָה מְדַבֵּר שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם עִם בּוֹרָא הָעוֹלָם בְּעֶצְמוֹ וְאֲתָה מְבַקֵּשׁ מִמֶּנִּי בְרָכָה?" וַיֵּשׁ לְהַדְגִישׁ שְׁאֵין הַכִּנְסָה שְׁלֵא צְרִיכִים בְּרָכָה מִרְבָּנִים שְׁחָרִית הַגְּמֵרָא בְּעֶצְמָה אוֹמְרָת: "מִי שֵׁישׁ לוֹ חוֹלָה לָךְ לְחֶסֶם וַיִּבְקֶשׁ עָלָיו רַחֲמִים", הַכִּנְסָה כְּאֵן לְפִרְוֹרְצִיּוֹת הַכִּכּוֹנוֹת, לֹא לְשִׁפְחָ שֵׁישׁ בּוֹרָא עוֹלָם שְׁבִידוֹ הַכֵּל וְהוּא מִתְאַוָּה לְתַפְלוּתֵינוּ!

"וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים, בְּקִרְבָּה, וַתֹּאמֶר אֶם-כֵּן, לָמָּה זֶה אֲנֹכִי; וַתֵּלֶךְ, לְדַרְשׁ אֶת-ה'. וַיֹּאמֶר ה' לָהּ, שְׁנֵי גַיִם בְּבִטְנָךְ, וּשְׁנֵי לְאֵמִים, מִמַּעֲיֵד? פְּרָדוּ; וְלֹאִם מִלֵּאִם יֵאָמֵץ, וְרַב יַעֲבֹד צַעִיר." (כה, כ"ב-כ"ג)

על דרך הרמז, מלמדים אותנו חז"ל, שבתוך כל אחד מאתנו מתרוצצים יעקב ועשיו המסמלים את הנפש האלוקית והנפש הבהמית. "כשזה קם זה נופל" (רש"י) – כשהנפש האלוקית מתחזקת בלימוד התורה, נוצרת חולשה כללית בנפש הבהמית. הדבר נעשה בלי מאמץ אלא מעצמו.

ואומר דוד המלך: "וַיֵּאֲנִי בְעַר וְלֹא אֶדְעָ בְּהִמּוֹת הַיְיִתִּי עִמָּךְ." – מתוך כל תאוות העולם הזה שמקורם בנפש הבהמית, משם התחברתי אליך. ואומרים חז"ל: במלחמה הזאת אין רגע דל. כשזה קם זה נופל.

הקב"ה ברא עולם שבו נטושה מלחמה מתמדת בין שני צדדים – הטוב והרע. "זֶה לְעַמֵּית זֶה עֲשָׂה הַאֲלֹקִים" אומר קהלת. כנגד צד הקדושה ברא הקב"ה את היסטורא אחרא' [=הצד האחר]. כנגד כוחות הבניין והיצירה – את כוחות ההרס והחורבן. ובמאבק הזה אין רגע דל, אין שביטת-נשק. "כשזה קם – זה נופל, וכשזה נופל – זה קם".

כאשר האדם חוזר הביתה, ומרגיש מנוחה ושלווה וזמנו פנוי להנאת עצמו לעשות כרצון ליבו, הרי בשעות אלו הוא "איש שדה" – איש בטל, ועלול לבוא לכל הסכנות בערכים רוחניים. לא כן מי שיש לו בלילה שיעור תורה או חברותא, וכל השעות של יומו ולילו מנוצלות ומלאות, וכל זמן שאינו עסוק בעסקיו ובחינוך ילדיו, עסוק הוא בתורה ובתפילה.

"וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל-יִצְחָק אָבִיו, וַיִּמְשְׁחוּ; וַיֹּאמֶר, הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב, וְהִידִים, יָדֵי עֵשָׂו." (כו, כז)

מובא במדרש רבה (תולדות סה. יט) "הקל קול יעקב" – בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות ובתי מדרשות אין הידיים ידי עשיו, ואם לא – "הידיים ידי עשיו".

ומקשים המפרשים והלוא לא נאמר בפסוק "ואין הידים ידי עשיו" כי אם "והידיים ידי עשיו" כלומר אפילו כשהקול קול יעקב גם אז "הידיים ידי עשיו"? ומסביר רש"י, כתוב "הקל" – חסר ללא ו', והדיוק הוא: אם קולו של יעקב חסר, אם יעקב 'הקל' קולו, מיד "והידיים ידי עשיו" – ידי עשו שולטות. כלומר כאשר מורגשת חולשה והקלה בקול יעקב שהוא חסר, אזי שולטות בו "הידיים ידי עשיו". ואילו כאשר קול יעקב הוא מלא ללא חולשה והקלה אזי אין ידי עשיו שולטות בו.

"כִּשְׂמַע עֵשָׂו, אֶת-דְּבָרֵי אָבִיו, וַיִּצְעַק צָעָקָה, גְּדֹלָה וּמְרָה עַד-מְאֹד; וַיֹּאמֶר לְאָבִיו, בְּרַכְנִי גַם-אֲנִי אָבִי." (כ"ז, ל"ד)

אך יש לשאול: האם אותה דמות של עשו שאנו מציירים בעינינו היא הדמות שאנו מצפים ממנה שבעת גילוי לקיחת הברכות ש"יִצְעַק צָעָקָה, גְּדֹלָה וּמְרָה עַד-מְאֹד", ובהמשך "וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קִלּוֹ, וַיִּבְךְ".? הרי איש שדה הוא, מסכן את חייו כל יום במסעות צייד. מה לו עם ברכות שמימיות?

מתברר שגם עשו היה בדרגה רוחנית גבוהה, וצעקותיו ודמעותיו – אמתיים וכן הו. גם לעשו היו הבנות עמוקות בדרכי השם, אך כל אלו לא תורגמו לחיי המעשה. בכל בוקר כשקם עשו ממיטתו ועמדה בפניו הבררה אם לנטות ימין או שמאל, הוא נכשל ולא משל ביצרו.

יצחק לא ראה לפניו בור, עם הארץ חסר דעת ונעדר תבונה. אדרבה, הוא ראה איש משכיל, נבון וחכם, שאם רק ירתום את ידיעותיו לעול המעשה – יפרח ממנו אילן פאר רב ממדים. לפיכך אהב יצחק את עשו בגלל האפשרות המופלאה שהיתה טמונה בו. אבל הוא, לא השכיל לרתום את חכמתו ואת תבונתו, ולחברם לחיי המעשה.

בעוד יעקב אבינו היה "יושב אהלים", עמל בכל כוחו לקנות את ערכי הנצח, החליט עשו שאת כל מרצו יוציא רק בשדה, ביער ובחורש. הוא קיווה שברכות שמים יחולו על ראשו מאליהן, ללא מאמץ ויגיעה. עתה הוברר לו, שלמען קבלת הברכות יש לעמול בישיבת אוהלים וביגיעת התורה לצד היותו "איש שדה"!

לע"נ אסתר מזרחי בת יחזקאל וכתון ז"ל

לבי"ע ב' טבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ר' יצחק ב"ר נסים מזרחי ז"ל

לבי"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.